

Màster Universitari en Comunicació Social

PLA DOCENT D'ASSIGNATURA

Títol de l'assignatura: Comunicació i Interculturalitat

Codi de l'assignatura: 31759

Trimestre: Primer

Tipus: Optativa

Nombre de crèdits: 5 ECTS

Llengua o llengües de la docència:

Frederic Guerrero-Solé, impartirà la docència en anglès

Ana Fernández-Aballí Altamirano, impartirà la docència en anglès

Professors responsables: Frederic Guerrero-Solé, Ana Fernández-Aballí Altamirano

1. Presentació de l'assignatura

La globalització implica un món interconnectat. La gent té l'oportunitat des del etnocentrisme d'incorporar l'"altre" com un interlocutor vàlid. L'assignatura es centra en les característiques de la comunicació intercultural; el concepte d'identitat; el rol dels mitjans de comunicació en la transmissió d'estereotips i prejudicis; els processos d'aculturació o immigració.

2. Competències que s'han d'assolir

2.1. Competències transversals

- Pensar de forma lliure i responsable, assumint referències ètiques.
- Elaborar una posició crítica orientada a la diversitat sobre la societat.
- Ser capaç d'aplicar els conceptes, teories i metodologies sobre la pròpia experiència.

2.2. Competències específiques

- Tenir un coneixement bàsic sobre els conceptes i les teories de la comunicació intercultural.
- Ser capaç d'utilitzar conceptes i teories rellevants per descriure i analitzar múltiples situacions de la comunicació intercultural, amb un enfocament en la pròpia experiència dels estudiants.
- Adquirir les habilitats essencials per a una comunicació intercultural eficaç.

3. Continguts

- Reptes de la comunicació intercultural. Què és la cultura? Quina és la diferència entre multiculturalisme i interculturalitat?
- Processos d'aculturació.
- Mètodes d'investigació en comunicació intercultural (I): models de dimensió cultural (Hofstede).
- La comunicació intercultural i la consciència: estructures culturals, estructures de poder, estructures dialògiques i democràcia profunda.
- Mètodes d'investigació en comunicació intercultural (II): enfocaments basats en la dialògica.
- La comunicació intercultural, gènere i raça: discursos d'interseccionalitat i contrahegemònics.
- La comunicació intercultural i els mitjans de comunicació: prejudicis, estereotips, imaginaris, representacions i opressions sistèmiques.
- La comunicació intercultural i les tensions globals / glocals: decolonialitat i etnocentrisme.

4. Avaluació

Sistemes d'avaluació	Ponderació %
Assistència	20%
Projecte final	50%
Auto-avaluació	30%
TOTAL	100%

L'avaluació es basa en tres components bàsics:

- Assistència: els estudiants han d'assistir a un mínim de 5 classes per aprovar l'assignatura. (20%)
- Projecte final: un document individual o en grup relacionat amb un tema tractat a classe. L'extensió i el tipus de paper dependrà de l'elecció del tema de cada estudiant o grup. Animem als estudiants per orientar la seva elecció del tema en relació amb el projecte final del màster. (50%)
- Auto-avaluació: els estudiants desenvoluparan una peça de format lliure (escrit o de qualsevol altra forma d'acostament creatiu), en el qual s'avaluïn a si mateixos, la seva experiència i la seva pràctica professional des d'una perspectiva de la comunicació intercultural, utilitzant els conceptes i continguts treballats a classe. (30%)

Els criteris d'avaluació dels components són els següents:

- Assistència: per cada classe que s'assisteixi es comptarà un punt per a un màxim de 8 punts possibles (es requereix un mínim de 5 punts per passar).
- Projecte final: els treballs seran qualificats d'acord amb la forma en què l'obra reflecteixi els següents aspectes (un punt per cada aspecte per un màxim de 10 punts - es requereix un mínim de 5 per aprovar):
 - Capacitat per pensar lliurement i de manera responsable, assumint referències ètiques.
 - Capacitat per elaborar una posició crítica orientada a la diversitat sobre la societat.
 - Capacitat per aplicar conceptes, teories i metodologies en l'experiència d'un mateix.
 - Coneixements bàsics sobre els conceptes i les teories de la comunicació intercultural.
 - Capacitat per utilitzar els conceptes i les teories rellevants per descriure i analitzar múltiples situacions

- de la comunicació intercultural , enfocades segons la pròpia experiència dels estudiants.
- Adquisició de les habilitats essencials per a una comunicació intercultural eficaç.
 - Originalitat i rellevància del tema.
 - Complexitat de les dades i/o de les discussions teòriques.
 - Claredat i consistència del text (i altres aspectes formals).
 - Importància de la literatura.
- Auto-avaluació: les peces seran qualificades segons la manera en què el treball reflecteixi els següents aspectes (un punt per cada aspecte per un màxim de 6 punts - es requereix un mínim de 3 per passar):
 - Capacitat per pensar lliurement i de manera responsable, assumint referències ètiques.
 - Capacitat per elaborar una posició crítica orientada a la diversitat sobre la societat.
 - Capacitat d'aplicar conceptes, teories i metodologies en l'experiència d'un mateix.
 - Coneixements bàsics sobre els conceptes i les teories de la comunicació intercultural.
 - Capacitat per utilitzar els conceptes i les teories rellevants per descriure i analitzar múltiples situacions de la comunicació intercultural, enfocades segons la pròpia experiència dels estudiants.
 - Adquisició de les habilitats essencials per a una comunicació intercultural eficaç.

5. Bibliografia i recursos didàctics

La bibliografia citada és, majoritàriament, d'accés lliure en línia i gratuïta. Qualsevol font requerida en aquesta llista que no estigui accessible en línia es pot proporcionar segons petició.

Als estudiants se'ls demanarà dur a terme una selecció de les lectures obligatòries, indicades oportunament.

També s'anima als estudiants a seleccionar les lectures d'aquesta llista bibliogràfica d'acord amb els seus interessos de recerca personals per complementar el contingut de classe i enriquir els debats.

Aquesta llista bibliogràfica consta de 44 referències d'autors masculins, 22 de femenins i 3 autors institucionals. S'anima als estudiants a triar lectures d'autores.

- Achotegui, Joseba. 2008. "Migración Y Crisis : El Síndrome Del Inmigrante Del Estrés Crónico Y Múltiple (Síndrome de Ulises)." *Avances en Salud Mental Relacional* 7(1): 1-22.
- Ajuntament de Barcelona. 2011. *Guia Pràctica per a L'agent Antirumor. Com Combatre Els Rumors I Estereotips Sobre La Diversitat Cultural a Barcelona*. Barcelona.
<http://bcnantirumors.cat/quisom/materials-de-la-xarxa/guia/manual-combatre-rumors-i-estereotips-sobre-diversitat-cultural-bar>.
- Assmann, Jan. 2008. "Communicative and Cultural Memory." *Cultural Memory Studies. An International and Interdisciplinary Handbook*: 109-18.
- Bennette, Milton J. 1998. "Intercultural Communication: A Current Perspective." In *Basic Concepts of Intercultural Communication: Selected Readings*, Yarmouth: Intercultural Press.
- Berry, John W. 1997. "Immigration, Acculturation, and Adaptation." *Applied Psychology: An International Review* 46(1): 5-68.
- Blommaert, Jan, and Jef Verschueren. 1998. *Debating Diversity: Analysing the Discourse of Tolerance*. London: Routledge.
- Butler, Judit, Ernesto Laclau, and Slavoj Žižek. 2000. *Contingency, Hegemony, Universality*. London: Verso.
- Butler, Judith. 1993. "Endangered/Endangering: Schematic Racism and White Paranoia." In *Reading Rodney King/Reading Urban Uprising*, ed. Robert Gooding-Williams. New York: Psychology Press, 16-22.
- . 1999. *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge Press.
- Castillo, José A., and Pilar Medina Bravo. 2008. "Inmigración y comunicación en la familia." *Manual sobre comunicación e*

inmigración: 419–25.

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2702003>.

Charalambos Triandis, Harry. 1995. *Individualism & Collectivism*.

Chouliaraki, Lilie. 2011. "‘Improper Distance’: Towards a Critical Account of Solidarity as Irony." *International Journal of Cultural Studies* 14(4): 363–81.

———. 2013. *The Ironic Spectator: Solidarity in the Age of Post-Humanitarianism*. Cambridge: Polity Press.

Cohen-Emerique, Margalit. 1999. "Análisis de Incidentes Críticos: Un Modelo Para La Comunicación Intercultural." *Revista Antípodas* 145.

Dahl, Stephan. 2004. "Intercultural Research: The Current State of Knowledge." *Social Science Research Network* 30(7): 168–71.
<http://ssrn.com/paper=658202>.

Dijk, Teun a Van. 1993. "Discourse and Racism." *Discourse* 10: 145–59.
<http://das.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0957926599010002001>

Van Dijk, Teun A. 2006a. "Discourse and Manipulation." *Discourse & Society* 17: 359–83.

———. 2006b. "Ideology and Discourse Analysis." *Journal of Political Ideologies* 11: 115–40.

Durham, Gigi. 2006. "Media and Cultural Studies: Keywords" eds. Meenakshi Gigi Durham and Douglas M. Kellner.

Evanoff, Richard. 2000. "The Concept of ‘Third Cultures’ in Intercultural Ethics." *Eubios Journal of Asian and International Bioethics* (10): 126–29.

———. 2006. "Integration in Intercultural Ethics." *International Journal of Intercultural Relations* 30(4): 421–37.

Fairclough, Norman. 2003. "‘Political Correctness’: The Politics of Culture and Language." *Discourse & Society* 14: 17–28.

- Fals Borda, Orlando. 2014. *Ciencia, Compromiso Y Cambio Social*. eds. Nicolás Armando Herrera Farfán and Lorena López Guzmán. Montevideo: El Colectivo - Lanzas y Letras - Extensión Libros. <http://goo.gl/y0js0B>.
- Freire, Paulo. 1970. *Pedagogy of the Oppressed*. New York: Continuum.
- Gomez, Aitor, Lidia Puigvert, and Ramón Flecha. 2011. "Critical Communicative Methodology: Informing Real Social Transformation Through Research." *Qualitative Inquiry* 17(3): 235–45. <http://qix.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1077800410397802> (November 25, 2014).
- González, Alberto, and Brett R. Labbé. 2014. "Rationality and Critical Intercultural Communication." *Hypothesis* 1(1): 89–100.
- Hammond, Ross A., and Robert Axelrod. 2006. "The Evolution of Ethnocentrism." *Journal of Conflict Resolution* 50(6): 926–36.
- Hofstede, Geert H. 1984. *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. SAGE Publications. https://books.google.com/books?id=Cayp_Um4O9gC&pgis=1 (September 29, 2015).
- . 2001a. *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations*. SAGE Publications. https://books.google.com/books?id=w6z18LJ_1VsC&pgis=1 (September 29, 2015).
- . 2001b. "Values and Cultures." In *Culture's Consequences. Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations across Countries.*, California: Sage, 1–40.
- ITECO. 1999. "Análisis de Incidente Crítico: 'El Top-Less.'" *Antipodes* 145: 1–7.
- Kymlicka, Will. 2010. "Libertad Y Cultura." In *Ciudadanía Multicultural. Una Teoría Liberal de Los Derechos de Las Minorías*, Barcelona: Paidós, 111–50.

- Di Luzio, Aldo, Susanne Günthner, and Franca Orletti. 2001. *Culture in Communication: Analysis of Intercultural Situations*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Martin, Judith N., Thomas K. Nakayama, and Lisa A. Flores. 2002. "A Dialectical Approach to Intercultural Communication." In *Readings in Intercultural Communication: Experiences and Contexts*, , 3–12.
- Medina Bravo, Pilar. 2006. "Creer En El Cruce de Culturas: Adolescencia, Identidad E Inmigración." *Comunicación: revista Internacional de Comunicación Audiovisual, Publicidad y Estudios Culturales* 2006(4): 129–39.
- Mendoza, Lily S., Rona T. Halualani, and Jolanta A. Drzewiecka. 2002. "Moving the Discourse on Identities in Intercultural Communication: Structure, Culture, and Resignifications." *Communication Quarterly* 50(3-4): 312–27.
- Mindell, Amy. 2008. "Bringing Deep Democracy to Life: An Awareness Paradigm for Deepening Political Dialogue, Personal Relationships, and Community Interactions." *Psychotherapy and Politics International* 6(3): 212–25.
- Mindell, Arnold. 2002. *The Deep Democracy of Open Forums*. Charlottesville: Hamptons Roads.
- Nakayama, Thomas K., and Rona Tamiko Halualani. 2011. *The Handbook of Critical Intercultural Communication* *The Handbook of Critical Intercultural Communication*.
- Nos Aldás, Eloísa. 2011. "Media Education towards Peace Cultures. Future Professionals of the Communication Sector as Citizens-Mediators." *Enseñanza & Teaching* 29(2): 87–102.
- Posner, Roland. 2004. "Basic Tasks of Cultural Semiotics." In *Signs of Power – Power of Signs*, eds. Gloria Withalm and Josef Wallmannsberger. Vienna: INST, 56–89.
- Puleo, Alicia H. 2013. *Ecofeminismo Para Otro Mundo Posible*. Madrid: Ediciones Cátedra.

- Pym, Anthony. 2003. *A Theory of Cross-Cultural Communication*. Tarragona. <http://www.tinet.org/~apym/on-line/cross-cultural.pdf>.
- Ramos Vidal, Ignacio, Isidro Maya Jariego, and Daniel Holgado. 2011. "Entrenando La Competencia Cultural a Través Del Análisis de Incidentes Críticos." *Psicología y Psicopedagogía* 25(1): 50–76. <http://p3.usal.edu.ar/index.php/psico/article/view/102>.
- Remacle, Xavière. 1999. "Análisis de Incidente Crítico: 'Un Beso En El Metro.'" *Antipodes* (145): 1–6.
- Rockwood Kluckhohn, Florence, and Fred L. Strodtbeck. 1961. *Variations in Value Orientations*. Evanston, IL: Row, Peterson.
- Rodrigo Alsina, Miquel. 1996. "Els Estudis de Comunicació Intercultural." *dCIDOB* 56(Juny-Juliol): 10–12.
- . 1997. "Elementos Para Una Comunicación Intercultural." *Revista CIDOB d'afers internacionals* (36): 11–21. <http://www.jstor.org/stable/40550303>.
- . 1999. *La Comunicación Intercultural*. Barcelona: Anthropos.
- . 2001. "¿Por Qué Interculturalidad?" *Interacción. Revista de comunicación educativa* (24-27): 5–8.
- Romeu Aldaya, Vivian. 2010. "Diálogo Y Comunicación Intercultural. Pretextos Para Reflexionar Sobre La Relación Sujeto-Sujeto En La Comunicación Humana." *Comunicación y Medios* (21): 24–50.
- Samovar, Larry A., Richard E. Porter, and Edwin R. McDaniel. 2009. *Intercultural Communication: A Reader*. Boston: Wadsworth Cengage Learning.
- Santos, Boaventura De Sousa. 2010. 44 Development and Change *Descolonizar El Saber, Reinventar El Poder*. <http://doi.wiley.com/10.1111/dech.12026>.
- . 2011. "Introducción: Las Epistemologías Del Sur." In *Formas-Otras. Saber, Nombrar, Narrar, Hacer*, Barcelona: CIDOB, 9–22. <http://goo.gl/NAD7Mt>.

- Schilling, Elisabeth, and Alexander Kozin. 2009. "Migrants and Their Experiences of Time: Edward T. Hall Revisited." *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research* 10(1).
- Servaes, Jan. 1996. "Participatory Communication (Research) from a Freirean Perspective." *African Council for Communication Education* 10(1): 73–91.
- Shiva, Vandana. 1993. "Monocultures of the Mind." *Trumpeter* 10(4). <http://trumpeter.athabasca.ca/index.php/trumpet/article/view/358/562> (September 29, 2015).
- Siver, Stanford. 2006. *Deep Democracy: A Process-Oriented View of Conflict and Diversity*.
- Tortosa, José M. 2011. *Mal Desarrollo Y Mal Vivir: Pobreza Y Violencia a Escala Mundial*. Quito: Producciones Digitales Abya-Yala. <http://web.ua.es/es/iudesp/documentos/publicaciones/maldesarrollo-libro.pdf>.
- UNESCO. 2009. Measuring Cultural Participation *Measuring Cultural Participation*. <http://www.uis.unesco.org/culture/Documents/fcs-handbook-2-cultural-participation-en.pdf>.
- Wallace, Tina. 2009. "NGO Dilemmas: Trojan Horses for Global Neoliberalism?" *Socialist Register*: 202–19.
- Zárate Pérez, Adolfo. *Interculturalidad Y Decolonialidad*.

6. Metodologia

El curs es basa en seminaris, debats, anàlisi de casos i altres activitats per tal d'aconseguir una comprensió integral del contingut explicat a classe.

Els estudiants han d'invertir hores de treball fora de classe, destinades a la lectura, reflexió i investigació per tal d'estar adequadament preparats per participar en les discussions a classe.

Les lectures obligatòries estaran disponibles a través del Moodle (Aula Global), així com altres documents i recursos de classe bàsics.

7. Programació d'activitats

Setmana i tema	Activitats a classe	Activitats fora de classe
Setmana 1 Tema: Reptes de la comunicació intercultural. Què és la cultura? Quina és la diferència entre multiculturalisme i interculturalitat?	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 2 Tema: Processos d'aculturació	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 3 Tema: Mètodes d'investigació en comunicació intercultural (I): models de dimensió cultural (Hofstede).	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 4 Tema: La comunicació intercultural i la consciència: estructures culturals, estructures de poder, estructures dialògiques i democràcia profunda.	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 5 Tema: Mètodes d'investigació en comunicació intercultural (II): enfocaments basats en la dialògica.	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 6 Tema: La comunicació intercultural, gènere i raça: discursos d'interseccionalitat i contrahegemònics.	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 7 Tema: La comunicació intercultural i els mitjans de comunicació: prejudicis, estereotips, imaginaris, representacions i opressions sistèmiques	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 8 Tema: La comunicació intercultural i les tensions globals / glocals: decolonialitat i etnocentrisme	Seminaris i debats	Lectures i preparació del projecte final
Setmana 9 Tema: Projecte final / lliurament de documents	Via e-mail – data pendent	Lectures i preparació del projecte final